

Mees ütles: Kes sellepärast riidu teeb, sellel on vist maial enam meelt kui pääs. Need asjad ei maksa paremat kui sõnnikulle wisata. Mõistlik ei hakaks nende ülesõõtmise pärast maha kumardama. On teil teine tahtmine, siis tehke nõnda: üks võtab kübara, teine wiisud, kolmas kēpi. Igamees saab se läbi isa pärandusest osa, ja tüli on lõpetud.

„Ei lähä korda, ei lähä korda,“ kisendasid ärjapõlvelased kolmel pillil. „Neid asju ei tohi ühest äralahutada, muidu kaub salarammu seest ära. Asjad peavad ühte jääma, nii oli kadund isa tahtmine.“

„Noh, siis ei ole jagamist tarwis, ütles mees. Üks võtko päranduse, teised pühkigo suud puhtaks.“

Pitsemalt asjalugu järelkuulates sai mees teada, kuda waraparijad isa tahtmist mööda, kord korralt kallid asju pidid pruulima; aga juba esimesel pääwal tahtis igauks mahajäänud warandust endale. Aga salalugu, mis meestele warandust kallist tegi, oli se, et igalühel näuta asjal suur imewõim sees elas. Kes näuta kübara pähä pani, nägi kõik, mis laial maailmas sündis. Ei mite üksnes seda, mis muu rahwas ligidalt ka silmaga wõis näha, waid mõnda muud, mis teistele nägemata jäiwad. Jah, kübara mees nägi teiste salamad mõtedgi südame põhjas, kui oleksid nad klaas kapis seisnud. Pani kübara mees wiisud jalga ja ütles: Ma tahan Turgimaale minna, siis oli ta Turgis. Nimetas ta Saksa; ehk Pohlamaa nime, filmapilgul oli ta seal. Ma usun,

kui wiisukandja kuu ehk ehatähe nime oma keele kõrle oleks tõstnud, siis oleks ta nisama rutust senna jõudnud. Ühte kombet unustasin ütelda. Soowija pidi üteldes pahemat jalga maast tõstma, ei mite paremat. Wõtris kübara ja wiisude kandja kēpi käte ja lōi sellega korra tuuledõhku, siis sulas kõik weeks mis ta ees seisis, kas sõber ehk waenlane, mees wai naene. Kalljud, mäed ja kurjad waimud läksid imetēpi löögil pihuks ja puruks, sest wemmal oli walusam kui pikse nool! — Seletuse lõpetusel ütles ärjapõlvelaste wannem wend: „Nüüd wõite selgest näha, et neid kallid asju ühest äralahutada ei tohi, waid meie peame isa kōsu järel neid kordamööda tarwitama, üks ühel, teine teisel pääwal.“

Lugu on naljakam kui naljakas, ütles mees, kui ma teie jutu tohiksin uskuda. Pean ma teile päranduse jagamisel tõusnud tüli lõpetama ja teid iseeksilis lepitama, siis on eisteks tarwis, lugu läbi katsuda. Mina pean oma silmaga nägema, kas kēp, wiisud ja kübaralot teie sõna tõeks teewad. Siis wast wõin ma teile õigust mõista.

„Katsu kui tahad,“ hüüdsid ärjapõlvelased. „Aga ole kiire katsumisel. Täna peetakse Kuuramaal parajalt wäga uhkeid pulme; kõik meie sugulased ja sõbrad on seal koos. Seepse oli, mis meile tüli sigitas. Igauks ihaldas pulma minna, kedagi ei tahtnud kooe jääda.“

Mees wõtris nüüd wana kübaralori katsēks käte,